

Motverka vinster i välfärden lokalt

**Exempel på hur du kan utveckla välfärden och hantera
upphandlingar via LOU och LOV i kommuner och landsting**

Oktober 2014

Inledning

Vänsterpartiet vill att välfärdens skattepengar ska gå till verksamheten och inte tas ut som vinster. Välfärdens resurser ska fördelas efter behov i enlighet med demokratiska beslut, inte efter vilka patienter, elever eller brukare som är mest lönsamma för välfärdsföretagen. Regeringen har efter förhandlingar med Vänsterpartiet åtagit sig att lägga lagförslag som i stort tillgodser dessa ambitioner. Men det kommer att ta tid och på många håll kommer det inte hända mycket om vi inte driver på. I väntan på att ny lagstiftning ska träda i kraft så är det en prioriterad fråga för Vänsterpartiet att driva på för dessa frågor lokalt. Där finns det mycket som du kan göra. Det är det vi skriver om här.

De flesta privata aktörer som finns inom välfärden idag är vinstdrivna. Därför motsätter vi oss i första hand upphandling av välfärdstjänster. Upphandlar vi verksamhet för att få in kompetens eller alternativa utförare vill vi kunna styra upphandlingarna så att de går till bra, icke vinstdrivna utförare. Vi motsätter oss LOV av samma skäl. Och eftersom LOV sätter företagets frihet och lönsamhet före allas rätt till likvärdig vård.

Där LOV eller upphandlingar redan tillämpas gäller det att, så långt det är möjligt, se till att skattepengarna ändå går till rätt saker: att de fördelas så mycket efter behov som möjligt, att det finns tillräckligt mycket och tillräckligt utbildad personal, att personalen har tillräckligt goda arbetsvillkor, osv. Här utvecklar vi hur du kan verka för just detta i din kommun eller ditt landsting.

Nedan exempel både på hur du kan arbeta med de här frågorna utåtriktat och hur man kan hantera upphandlingar enligt LOU respektive LOV. Ofta kan exempel på krav som ställs i ena motionsmallen även användas i den andra, men eftersom dessa upphandlings-/valfrihetssystem fungerar delvis olika har vi två olika standardexempel på motionsmallar och strategier här.

Att nå ut till kommunmedborgarna

Till att börja med är det viktigt att vi planera för hur vi kan nå ut till kommunmedborgarna med våra frågor. Sist i denna handledning finns en insändarmall för detta. Här skriver om fler saker vi kan göra för det, utöver att arbeta parlamentariskt, som resten av denna handledning handlar om.

Dels är det bra att kommunicera det vi gör för att göra det mer känt för våra väljare, men det är också en nödvändig strategi för att bilda opinion i för oss viktiga frågor. Det är mycket större chans att vi får igenom våra motioner eller krav i förhandlingar om det finns ett tryck från allmänheten i samma frågor. Det handlar om att långsiktigt jobba för att sätta dagordningen genom att exempelvis lyckas göra företrädare för vänsterpartiet kända i lokalmedia eller genom att prioritera en fråga som vänsterpartiet kan förknippas med lokalt. Samtidigt gäller det att nå ut när saker görs. Det är minst lika viktigt att planera hur vi ska få allmänheten att känna till det vi gör som att planera vilka frågor vi ska lyfta.

Detta kan man göra genom att dela flygblad, skriva debattartiklar och insändare eller genom pressmeddelanden. Ett bra tips är att genomföra någon slags aktivitet som medborgare och/eller media kan besöka. Det gör våra budskap tydligare och intressantare än om vi bara skickar ett pressmeddelande som innehåller våra åsikter. Det är också viktigt att ha en bra timing, exempelvis om man lägger en motion kan man planera aktiviteter och pressarbete utifrån när motionen behandlas av olika kommunala instanser. Detta gör att frågan då är aktuell och att intresset från media därför blir högre.

Exempel:

- 1) Motion om hårdare upphandlingsregler läggs. Alternativt påbörjas förhandlingar i kommun/landsting där vi driver dessa frågor. Vidare skickas pressmeddelande om detta och om detta.
- 2) Tiden innan motionen/frågan behandlas i första instans: Skicka insändare och skriv debattartiklar. Behandlas i nämnd eller annat beredande organ: Beroende på om det blir bifall eller avslag kan man ha en beredskap för att agera lite olika. Vid bifall gäller det att snabbt nå ut till allmänheten via media och berätta om vilket bra förslag vänsterpartiet har fått igenom. Vid avslag gäller det att skicka ut eventuella reservationer från v-ledamöter, skriva pressmeddelanden, debattartiklar och insändare.
- 3) För att skapa ett intresse för frågan och sätta press på övriga partier innan eller i samband med att motionen/frågan behandlas i KS eller KF kan man exempelvis ordna aktiviteter kring frågan. Glöm inte att bjuda in media! Skicka nya pressmeddelanden.
- 4) En viktig sak att tänka på är om det finns bra samarbetspartners, t.ex. fackföreningar. Utifrån vilken fråga man lyft i motionen kan man kontakta andra organisationer som man tror är intresserad av samma sak. I samarbeten med andra föreningar är det viktigt att vänsterpartiets företrädare har en schyst och ödmjuk inställning, så att alla känner sig välkomna.
- 5) Gör en kampanjplan med viktiga datum, exempelvis när partiföreningen ska dela flygblad om frågan, när en större planerad aktivitet ska vara eller vilka datum frågan kommer upp i de parlamentariska församlingarna.

Insändarmall, vid upphandling och/eller LOV

Välfärden behöver varenda skattekrona

Alla i kommunen ska ha rätt till bra vård, skola och omsorg. Det är bara möjligt om våra skattepengar används till det de är avsedda för, en vård/skola/omsorg av hög kvalitet som fördelas efter behov. Inte efter vad som är mest lönsamt för välfärdsföretagaren. Det måste garanteras att inte pengar försvinner till vinstuttag till företag inom välfärden. Varje skattekrona ska återinvesteras för att förbättra välfärden. Därför kräver vi nu att kommunen ska ställa tydliga krav på de aktörer som vill verka inom omsorgen. Det handlar om att se till att personalen får bra villkor, att brukarna får en bra omsorg och att vi använder de gemensamma resurser som vi har till att öka kvalitén i välfärden. Det är inte rimligt att använda lärares, pensionärens och butiksanställdas skattepengar till vinster när det finns ett enormt behov av att förbättra äldreomsorgen och skolan. Och det är heller inte rimligt att företagen bara ska få etablera sig så att de bara behöver ta hand om de minst sjuka patienterna. Privata aktörer i vården och omsorgen ska ta lika stort ansvar för att ge alla medborgare bra service som kommunen.

Lägg till egen lokal kommentar: Lägg här till någon kommentar om hur ni drivit igenom detta/om vi skrivit en motion om detta/om den styrande majoriteten inte lever upp till detta och vad vi vill göra åt det.....osv.

Fatima Ahmed, Vänsterpartiet

Exempel på strategier vid upphandling av välfärdsverksamhet, vid LOU

Sveriges kommuner och landsting har en omfattande upphandling (ibland via olika valfrihetssystem) som berör många privata vinstsyftande aktörer (men också egenregi och non-profitorganisationer). Hela den offentliga sektorn upphandlar för cirka 860 miljarder. Detta har stor påverkan för medborgarna, både som skattebetalare och brukare av service och tjänster. Det spelar alltså mycket

stor roll hur de här verksamheterna hanteras. Här fokuserar vi på ett exempel – från Norrköping – på hur upphandlingar enligt lagen om upphandling (LOU) kan hanteras i lägen då det av olika skäl inte är möjligt att direkt ta tillbaka verksamheten i offentlig regi. Sådana upphandlingar innebär att olika aktörer får lägga anbud på hur de kan utföra en specificerad verksamhet. De som bäst kan visa att de lever upp till de krav (och ibland lägst pris) som ställs vinner upphandlingen och får sedan under en avgränsad tid bedriva den.

I Norrköpings kommun har man, under mandatperioden 2010-2014, genom att ställa tydliga krav vid upphandling både förbättrat och återtagit privatiserad verksamhet. Flera vinstdrivande bolag tappade intresset när kvalitetskraven blev så höga att möjligheterna att göra vinst pressades ned. Ett arbete med ”verklig valfrihet” för brukare inom offentlig sektor har också påbörjats i Norrköpings och Göteborgs kommun, där Vänsterpartiet var med och styrde 2010-2014. Verklighet innebär att brukaren får ett ökat inflytande för sådant som rör dennes vardag. Det kan handla om kost och möjligheter till utvistelser eller andra aktiviteter.

För att höja kvalitén och minska antalet vinstdrivna aktörer inom äldreomsorg och hemtjänst har Norrköpings kommun ställt krav vid upphandling, samtidigt som man arbetat aktivt för att höja kvalitén i den egna kommunala organisationen.

Några exempel som Norrköpings kommun har haft med i sin kravspecifikation som aktörerna måste leva upp till är att de måste arbeta med individuella målplaner (IMP) och personliga utvecklingsplaner på ett kvalitativt och individuellt sätt tillsammans med den enskilde brukaren/klienten/patienten. Aktörerna ska kunna erbjuda verklig valfrihet, exempelvis när det gäller när och hur en brukare/klient/patient vill inta en måltid. Krav utifrån en mångfaldsplan ställs också. Det kan handla om rättigheten att kunna möta personal som kan brukarens/klientens/patientens hemspråk, men även sådana saker som kost och sexuell läggning. Förutom krav på kollektivavtalsliknande villkor för personalen ställs också krav på information om hur man arbetar med kravet att personalen får önskad sysselsättningsgrad. Anbudsgivaren måste uppfylla bemanningskrav på undersköterskor och sjuksköterskor men även bemannings- och tillgänglighetskrav på arbetsterapeuter och sjukgymnaster. Anbudsgivaren ska även beskriva hur man praktiskt kommer att arbeta med värdegrundsgarantierna. Anbudsgivaren ska beskriva hur beställaren (kommunen) kommer att kunna se att anbudsgivarens insatser alltid garanterar brukaren valfrihet vid utförandet av de tjänster och insatser som beviljas. Det kan exempelvis handla om hur de kommer att garantera att det kommer att finnas tillgång till sjuksköterska dygnet runt, hur de ska följa kommunens kostriktlinjer eller hur man arbetar med den kontinuerliga kompetensutvecklingen hos personalen.

Förord, motionsmall vad gäller upphandling enligt LOU

OBS! Denna motionsmall är framtagen utifrån exemplet Norrköping, med fokus på äldreomsorgen, men kan modifieras för att fungera även för annan välfärdsupphandling.

Motionsmallen syftar till att säkerställa kvalitén och minska vinsterna i välfärden vid upphandlingar. Den rör upphandlingspolicyn och inte en specifik upphandling. Självfallet ska dock specifika krav ställas vid varje enskild upphandling. I handledningen finns mycket information och förklaringar till de krav som återfinns i motionen, läs gärna igenom den innan för att stärka din möjlighet att argumentera för förslagen. Om du upplever att en majoritet kommer att yrka avslag på motionen kan du lämna in ett ändringsyrkande på denna i efterhand. Exempelvis kan du föreslå att: ”förslagen tas i beaktande vid en översyn av kommunens upphandlingspolicy”. Då kan de inte använda argument såsom att motionen ska avslås för att den inte är korrekt formulerad, eller använda sig av annan teknisk argumentation.

Motionsmall:

Skärp upphandlingsvillkoren för äldreomsorg vid upphandling enligt LOU

En avgörande sak för att säkra kvalitén i välfärden är att se till att skattepengarna går till det de är avsedda för. Nämligen till verksamhet och inte till vinstuttag. Och till de brukare och områden där behoven är som störst, inte de där lönsamheten för utförarna är som högst. Detta säkras bäst om välfärden bedrivs i offentlig regi, som efter demokratiska beslut kan kompletteras med icke vinstdrivna aktörer. Om välfärd upphandlas behöver särskilda krav ställas för att säkra detta i så hög grad som möjligt.

I en välfärd i offentlig regi kan varje skattekrona gå till att höja kvalitén och fördelas dit den bäst behövs samtidigt som allt överskott återinvesteras i verksamheten. Genom att man slipper skicka stora delar av resurserna till vinst åt ägarna finns större möjligheter att skapa bästa möjliga vård, skola och omsorg. Det är därför inte förvånande att offentligt driven välfärd har högre personaltäthet. Enligt Socialstyrelsen har till exempel offentligt drivna äldreboenden mer än 10 procent fler anställda per äldre jämfört med de privat drivna. Och lärartätheten är i snitt 20 procent högre i kommunala gymnasieskolor än i de fristående (SCB 2012). Ett annat sätt att pressa lönekostnaderna är att ha mindre andel utbildad personal. I de kommunala förskolorna har 56 procent en pedagogisk högskoleutbildning och endast 4 procent saknar utbildning för arbete med barn. I de fristående förskolorna däremot har bara 43 procent en pedagogisk högskoleutbildning och 11 procent saknar utbildning för arbete med barn (Skolverket 2011). Utifrån bakgrundsmaterial till SCB:s rapport ”Finansiärer och utförare inom vård, skola och omsorg 2011” framgår att den vinst som det året genererades av skattemedel i de privata företagen uppskattningsvis var 9,2 miljarder kronor.

Att våra gemensamma resurser går till vinster åt företagsägarna blir än mer problematiskt när de flesta av de större aktörerna ägs av riskkapitalbolag. Dessa använder ofta avancerade upplägg för att undvika beskattning. Skatteverket har till exempel uppskattat att riskkapitalbolagen genom internlån orsakar ett skattebortfall på omkring 10 miljarder kronor per år de senaste åren. En av deras studier visade att 23 av 25 bolag som köpts av riskkapitalbolag inte betalade skatt efter uppköpet. De här siffrorna kan variera något över tid men problemet är detsamma. Samhället förlorar i två steg – först när våra gemensamma resurser försvinner till vinst, därefter när riskkapitalbolagen genom kryphål i lagstiftningen undviker att betala skatt på denna vinst.

Vänsterpartiet vänder sig därför mot vinstdrivande företag inom välfärden: vi vill att varje skattekrona ska gå till att förbättra kvalitén och verksamheten. Det menar vi står i motsättning till vinstuttag inom vård, skola och omsorg. För att garantera kvalitén och kommuninvånarnas tillgång till en bra och omfattande välfärd anser vänsterpartiet att i de fall kommunen väljer att upphandla verksamhet så måste högre krav ställas på aktörerna.

- Aktörerna måste arbeta med individuella målplaner (IMP) på ett kvalitativt sätt tillsammans med den enskilde brukaren/klienten/patienten.
- Aktörerna ska erbjuda verklig valfrihet till brukaren/klienten/patienten, exempelvis när och hur brukaren/klienten/patienten vill inta en måltid.
- Aktören måste kunna, utifrån en mångfaldsplan, t.ex. tillgodose brukarens/klientens/patientens hemspråk, kostval och/eller religiös åskådning.
- Anbudsgivaren måste ha kollektivavtalsliknande villkor och ge information om hur man arbetar med att ge personalen sin önskade sysselsättningsgrad.
- Anbudsgivaren måste uppfylla bemanningskrav på undersköterskor och sjuksköterskor men även bemannings- och tillgänglighetskrav på arbetsterapeuter och sjukgymnaster. Bemanningen ska vara likställd med liknande verksamhet i kommunal regi.
- Anbudsgivaren måste kunna beskriva hur man praktiskt kommer att arbeta med värdegrundsarbetet.

- Anbudsgivaren ska beskriva hur kommunen kommer att kunna se att anbudsgivarens insatser alltid garanterar brukaren valfrihet vid utförandet av de tjänster och insatser som beviljas. Det kan exempelvis handla om hur man garanterar att det kommer att finnas tillgång till en sjuksköterska dygnet runt, hur man ska följa kommunens kostriktlinjer eller hur man arbetar med den kontinuerliga kompetensutvecklingen hos personalen.

Mot denna bakgrund föreslår vi kommunfullmäktige besluta: att arbeta in punkterna som anges i motionen i kommunens kravspecifikation vid upphandling av äldreomsorg.

Exempel på strategier när LOV gäller eller etableras

”Upphandling” via LOV, Lagen om valfrihet, kan ske inom så kallade ”B-tjänster” (som snart kommer kallas ”personliga och sociala tjänster) medan LOU även kan innefatta så kallade A-tjänster (även icke välfärdstjänster). Lagen innebär att etableringsfrihet råder inom ett välfärdsområde. LOV sätter upp villkoren för de som vill bedriva privat verksamhet inom sjuk- och hälsovård samt socialtjänst. LOV är med andra ord ingen lag om valfrihet för äldre och patienter. Den är till för företagen. Uppfyller ett företag kraven så kan inte kommunen/landstinget hindra en enskild etablering. Det spelar ingen *avgörande* roll om det t.ex. innebär en överetablering i ett område. Vänsterpartiet motsätter sig därför LOV. När LOV inte går att få bort vill vi skärpa kraven på utförarna för att motverka LOV:s negativa konsekvenser.

Avtal enligt LOV sluts för en bestämd avtalsperiod och får alltså inte gälla tillsvidare. Från år 2010 är LOV tvingande för primärvård (för landsting/regioner). Den nya regeringen har efter förhandlingar med Vänsterpartiet beslutat att upphäva tvångs-LOV, men det dröjer till 2015 innan denna förändring genomförs. När LOV väl är infört innebär lagstiftningen att vem som helst som lever upp till vissa villkor kan starta ett privat, vinstdrivande företag för att driva t.ex. en vårdcentral. Hela LOV-lagstiftningen kommer att ersättas av ny lagstiftning efter Vänsterpartiets uppgörelse med regeringen, men förslag på sådan läggs först efter utredning 2016.

I väntan på detta kan du som vänsterpartist ändå göra olika saker för att ändra och granska tillämpningen av LOV, om ni inte får en majoritet med er för att ta bort/inte införa LOV. Framför allt handlar det om att skärpa kraven för de företag som vill verka inom LOV och granska hur kraven uppfylls/vilka konsekvenser LOV får och sedan göra politik och driva opinion utifrån det: för att avskaffa LOV och för att skärpa kraven på verksamheterna.

Oavsett om man befinner sig i opposition eller i någon form av samarbete finns det mycket man kan göra som Vänsterpartist med dessa frågor. Genom exempelvis motioner, interpellationer, genom att lägga förslag i nämnder eller bolagsstyrelser. Sitter man i majoritet kan man driva krav som en del av förhandlingarna med samarbetspartierna. Man kan ställa generella krav kring kommunens/landstingets upphandlingspolicy men även ställa mer specifika krav/frågor vid särskilda upphandlingar.

LOV liksom LOU har juridiska ramar utifrån EU-rätten. Denna EU-rätt har nu ändrats. En utredning har lämnat förslag hur dessa ändringar ska implementeras i svensk lag. Pröva dock redan nu att tänja på gränserna i förfrågningsunderlaget (*heter* upphandlingsdokument i framtida lag).

Det finns stort utrymme att ställa hårda krav bara de är i enlighet med de allmänna principerna för upphandling samt har koppling till ”kontraktsföremålet” (kontraktsföremål kan vara exempelvis hemtjänst, äldreboende, färdtjänst, osv). Använd gärna de jurister som finns i förvaltningen men kom ihåg att de ofta är överförsiktiga kring möjligheter att ställa krav. Kom ihåg att det mesta är tillåtet så

länge ingen domstol sagt motsatsen. Man kan även ha frivilliga krav i förfrågningsunderlaget samt i vanlig upphandling enligt LOU. Det kan t.ex. vara hur leverantören arbetar med rätten till heltider och fasta anställningar. Det är idag inte tillåtet att ha denna typ av arbetsrättsliga krav tvingande men att ställa dem ändå, fast frivilligt, har ändå en viss opinionsmässig effekt för de företag som vill ha ett gott rykte.

Några saker som är svåra att formulera som allmänna krav här men som ni kan bevaka genom att ställa frågor i fullmäktige och granska kraven som de formuleras ges exempel på nedan.

För det första att man ser till att LOV-reglerna inte ger möjlighet till gräddfiler ”creaming”. Det ska inte vara möjligt till att enbart etablera sig/serva lönsamma geografiska platser och/eller lönsam smal verksamhet. Det kan utformas så att ett hemtjänstföretag (vilket har gjort i t.ex. i Boden) ska bedriva verksamhet inte bara i tätbefolkade områden utan även i mindre byar och då även på helger o kvällar och att primärvårdscentral ska ta ett helhetsansvar för invånare i ett område och inte enbart hantera vissa (lönsamma) diagnoser. Ta bort besöksersättningar. Istället kan man ha socioekonomiska variabler, glesbygd, ålder/vårdtyngd mm.

Se till att kvalitetskraven är relevanta och inte enbart enkla att mäta. Förvaltning/politiker/revisorer ska ha rätt till att, när som helst, kontrollera verksamheter och relevanta dokument hos utföraren. Forskare brukar säga att frågor som mäter ”trivsel” i största allmänhet är föga intressanta (de boende vill ogärna kritisera personalen på sitt äldreboende t.ex.) Viktigare är då att ha krav t.ex. genomförda promenader utomhus för äldre, uppkomna liggsår mm.

Se till att avtalsperiodernas längd är bestämda och inte för långa. En mandatperiod bör vara en högsta gräns men gärna kortare, så att möjligheterna att ompröva LOV:en eller vid behov skärpa kraven blir så goda som möjligt.

Slutligen så är det viktigt att se till att det finns kommunala (primär, landsting) alternativ som deltar inom LOV:en (gäller förstås även de som inte deltar enligt LOV:en) som är välskötta. Lägg stort krut på detta, verksamhet i egen regi måste vara väldigt bra. Finns det ett kommunalt och/eller ett ickevalsalternativ som är kommunalt inom LOV kommer detta alltid jämföras med de privat vinstdrivna utförarna. Även om det inte går att gynna de offentliga alternativen resursmässigt inom ett LOV-system så går det att göra väldigt mycket med en genomtänkt ledning- och styrning av en verksamhet. Det gäller förstås alltid men särskilt här. Detta både för att den kommunala verksamheten ska vara ett föredöme för dess egen verksamhets skull, och för att det gör det lättare att jämföra med och kräva att andra verksamheter ska vara lika bra.

Mer detaljerade tips och bakgrundsinformation vad gäller hur LOV, hur frågor kan ställas osv, kan fås från politikutveckling@vansterpartiet.se

Förord, motionsmall, upphandling enligt LOV

Motionsmallen syftar till att säkerställa kvalitén, fördela resurser efter behov och minska vinsterna i välfärden vid upphandlingar. Den rör upphandlingspolicyn vad gäller LOV, och inte en specifik upphandling. I handledningen finns mycket information och förklaringar till de krav som återfinns i motionen, läs gärna igenom den innan för att stärka din möjlighet att argumentera för förslagen. Om du upplever att en majoritet kommer att yrka avslag på motionen kan du lämna in ett ändringsyrkande på denna i efterhand. Exempelvis kan du föreslå att: ”förslagen tas i beaktande vid en översyn av

kommunens upphandlingspolicy". Då kan de inte använda argument såsom att motionen ska avslås för att den inte är korrekt formulerad, eller använda sig av annan teknisk argumentation.

Motionsmall:

Skärpta villkor för deltagande enligt LOV

All välfärdsverksamhet ska ha god kvalitet. Barn, sjuka, äldre ska ha nära till mänsklig kontakt. Denna mänskliga kontakt är oersättlig. Professionell kunskap är nödvändig för lärande, vård och omsorg. Personalen är verksamhetens viktigaste resurs. Offentliga välfärdstjänster ska fördelas rättvist, lika fall ska behandlas lika utan gräddfiler för vissa. Till exempel ska vården ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Hälso- och sjukvårdslagen slår fast att den som har det största behovet av hälso- och sjukvård skall ges företräde till vården. Både för verksamhetens och personalens skull är det nödvändigt att det finns tillräckligt med anställda och att dessa har tillräcklig kompetens. LOV tenderar att motverka dessa ambitioner. Därför vill Vänsterpartiet i första hand inte tillämpa LOV och i andra hand ställa sådana tydliga och skarpa krav att de negativa effekterna av LOV minimeras.

I förfrågningsunderlag för LOV ska leverantör årligen till upphandlande myndighet rapportera bemanning, dessutom uppdelat i olika anställningsformer (timanställningar mm). Kommunen kan sedan jämföra med egenregin. Leverantör ska även uppfylla lämpliga utbildnings-/kompetenskrav för den specifika verksamheten. Kompetensutvecklingsplan ska redovisas. Krav på leverantör ska även gälla deras eventuella underleverantörer.

För att offentlig sektor ska ha tillräckliga resurser är det viktigt med skatteinkomster. Enligt Vänsterpartiet bör skatter inte ersättas med allt högre avgifter eller privata försäkringar. Också därför är det viktigt att de som deltar som entreprenörer i offentlig upphandling själva betalar skatt. Detsamma ska gälla underentreprenörer.

Vi vet att ekonomisk brottslighet och skattesmitarindustrin är omfattande. En viktig del av denna verksamhet bedrivs i så kallade skatteparadis. Internationella valutafonden (IMF) listar områden/stater som inte enbart har låga eller obefintliga bolagsskatter utan även exempelvis bokföringslagstiftning. Om företag eller företagets ägare finns i skatteparadis (eller s.k. offshore-ekonomier) utanför EU/EES ska inga avtal tecknas med dessa företag. Definitionen av skatteparadis kan ha IMF:s definition av offshore-ekonomier som utgångspunkt. Oavsett denna definition ska dock alla skatteparadis utan företagsbeskattning inte kunna erhålla uppdrag och avtal som betalas av skattebetalare i vår kommun/landsting/region.

Offentlig upphandling omfattar både tekniska investeringar och drift av verksamheter. Tekniska investeringar kan uppgå till stora belopp men även beröra brukare, t.ex. äldreboenden. Upphandling omfattar även drift av verksamheter. T.ex. är det nu tvingade att LOV ska omfatta primärvården (även om Vänsterpartiet fått igenom med regeringen att tvångs-LOV ska upphöra 2015). Stora aktörer är bland annat riskkapitalbolag. Deras affärsidé är att vara kortsiktiga ägare. Kortsiktiga vinstintressen i kombinationen med ägare som inte möter brukare dagligen ger ökad risk för människor i utsatt situation. Normalt förekommande är att företag har en ansvarsförsäkring då skada uppstår på människor och egendom. Innehav av ansvarsförsäkring ska vara ett minivillkor för deltagande i en upphandling/inom ramen för LOV (skall-krav).

Jag yrkar att vid villkor för deltagande enligt LOV skall följande gälla:

1. Leverantören ska iaktta och följa villkor som uppfyller eller motsvarar de villkor som gäller i centrala kollektivavtal mellan parterna på arbetsmarknaden.
2. Leverantör ska årligen redovisa bemanning och volymer på olika anställningsformer liksom en kompetensutvecklingsplan. Myndigheten ska jämföra dessa med egenregin och komma med förslag om hur personalens arbetsvillkor kan förbättras.
3. Inga avtal med företag som har ägarsamband till skatteparadis (s.k. offshore-ekonomier) utanför EU/EES. Definition av off shore-ekonomi ska utgå från den IMF använder. Alla skatteparadis utan företagsbeskattning och t.ex. bokföringslag ska omfattas. Det räcker inte med att de har ett informationsutbytesavtal med skatteverket.
4. Leverantör ska, om den anlitar underleverantör för utförande av åtaganden, då ansvara för underleverantörens åtagande på samma sätt som för sitt eget. Underleverantör ska uppfylla samtliga krav som gäller för leverantören. Det är leverantörens skyldighet att kontrollera att så är fallet. Leverantören ska lämna information om vilka underleverantörer som anlitas,
5. Ett minimikrav för antagagande av anbud ska vara att anbudsgivaren innehar ansvarsförsäkring.
6. Miljömässiga krav ska ställas som helt uppfyller kommunens/landstingets/regionens miljöpolicy.

Har ni arbetat med upphandling enligt LOV eller LOU i din kommun/landsting? Har ni bra tips och råd på sådant som funkar/inte funkar bra? Hör av er till partikansliets enhet för politikutveckling och studier på politikutveckling@vansterpartiet.se så dessa erfarenheter kan spridas till fler i partiet.